

XXI.

Om Begravelse i Kister af Vidier eller Straa.*Af H. F. Rørdam.*

I Kirkehist. Saml. 3. R. V, 627 har jeg i en Artikel om Jordefærdsskikke i Fortiden berørt, at jeg etsteds havde fundet Spor af, at fattige Folks Lig undertiden jordedes »indesluttede i Vidieffletninger«, men jeg mindedes ikke, naar denne Skik havde fundet Sted. Nogen Tid efter tilskrev Sognepræsten i Rye ved Roskilde, Hr. N. Nørregaard, mig, at han i sin Kirkebog havde fundet følgende Antegnelse under Aaret 1809: »Søndagen d. 26. Nov. døde Lars Monsens fraskilte Hustru, Stine Benthens i Rye, 58 Aar gl., blev begravet den 1. Decb. Hun var den første, som blev begravet uden Kiste«. Det var jo nok til at vise, at Skikken eller, om man vil, Uskikken ikke var saa gammel, som jeg havde antaget, og den Formodning laa nær, at det kun var den ved Krigen foranledige Standsning

af Forbindelsen med Norge, der gjorde det nødvendigt eller tilraadeligt at spare Brædderne til Ligkister, hvor det lod sig gjøre.

Ser man nu efter i Rosenvinges Saml. af Forord. vedk. Gejstligheden III, 290, saa finder man, at den Bestemmelse, i Kraft af hvilken ovennævnte Kvinde blev begravet »uden Kiste« var udkommen faa Dage før. Ved Kancellicirculære af 25. Nov. 1809 var det nemlig bekendtgjort, at Kongen havde tilladt, at enhver, uden Undtagelse, til Ligs Begravelse maatte bruge Ligkister af Vidier eller Straa, naar det blot iagttoges, at begede Trækister brugtes i de Tilfælde, som ved Frd. 17. Apr. 1782 § 6 vare bestemte¹⁾).

I den følgende Tid ere da rimeligvis ikke faa Lig blevne begravede paa denne Maade, særlig i Tilfælde, hvor Fattigvæsenet skulde bekoste Ligkisten. Spørgsmaalet bliver, hvorlænge denne Begravelsesmaade har fundet Sted, thi Tilladelsen vides ikke at være ophævet ved noget direkte Kongebud. Et Bidrag til Besvarelse af dette Spørgsmaal indeholder en Artikel fra 1818 i Dansk Minerva VII, 193 ff. af Præsten Jens Petersen i Sandby paa Laaland (siden i Skjelby og Gjedesby paa Falster, † 1828). Artikelen har til Titel: »Er det ønskeligt, at den under Krigen givne Bestemmelse, at begrave de fattiges Lig i Straa- eller Ris-kister, nu, da Krigen er ophørt, vedbliver? Eller gives der Grunde, som tilstrækkeligen retfærdiggjøre det Ønske, at hin Bestemmelse nu maatte bortfalde?«

Af denne vel skrevne Afhandling, som Forfatteren udgav efter Opfordring af Embedsbrødre, for hvem den i et Konvent var oplæst, ses, at, i det mindste paa Laaland, foregik fattige Menneskers Begravelse endnu som oftest

¹⁾ Den nævnte Forordning bestemmer, at de, som dø af særlig smitsomme Sygdomme (saasom Blodgang, Sprinkler o. l.) skulde begraves inden 48 Timer efter deres Død, med det samme Tøj, hvori de ere bortdøde, og i Kister, som indvendig ere begede eller tjærede; og bør de nedgraves 4 Alen under Jorden.

ved Ligenes Nedlæggelse i Kister flettede af Straa. Forf. gjør opmærksom paa, at ligesom denne Begravelsesmaade paa Grund af »Halmkurvenes« slette Beskaffenhed ofte var højst anstødelig for Sømmelighedsfølelsen, og i hygiejnisk Henseende lidet anbefalelsesværdig, saaledes stred den ogsaa i høj Grad mod de fattiges Ønsker og Følelser, saa at Tanken om at skulle jordes paa en saadan Maade ofte var dem tungere end Døden selv. Han anbefaler derfor paa en meget indtrængende Maade Skikkens Afskaffelse, i Modsætning til at Pastor H. Bastholm i Slagelse i sit Skrift, »Theoretisk og praktisk Anvisning til Fattigvæsenets hensigtsmæssige Bestyrelse«, havde taget den i Forsvar. — Efter dette kraftige Indlæg til bedste for fattige Menneskers Ret til en sømmelig Begravelse er det rimeligt, at Skikken med Ligenes Nedlæggelse i Kister af Vidier eller Straa ikke har holdt sig længe, men lidt efter lidt ganske er gaaet af Brug, saa at endog Erindringen derom er forsvunden med den Slægt, der havde været Vidne til den.
